

Verduurzaming monument

Waar begin ik (aan)?

Felix Kusters | adviseur verduurzaming ERM

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Inhoud presentatie

- Verduurzaming
- Balans
- Stappenplan
- Waardestelling
- Maatregelen
- Afweging

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Waarom verduurzaming

Exploiteabel houden monument

- Comfort-eisen
- Energielasten
- Onderhoudskosten

Bijdrage klimaatdoelstellingen

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Klimaatakkoord Routekaart verduurzaming monumenten

CO₂-reductie doelstelling

- 40% in 2030
- 60% in 2040

Uitgangspunten

- Optimale balans tussen energie- en kostenefficiëntie
én behoud en herstel van monumentale waarden
- Aanraakbaarheid voorop
- Benutting energetische kwaliteiten gebouw
- Benutting natuurlijke renovatiemomenten

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Balans zoeken

Monumentale waarden

Energiebesparing

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Balans zoek

[Bron: Evert-Jan Nusselder]

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Balans vinden

Monumentale waarden

Energiebesparing

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Balans gevonden

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Stappenplan

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Waardestelling Bouwhistorisch onderzoek

Monumentale kwaliteit = cultuurhistorische waarden

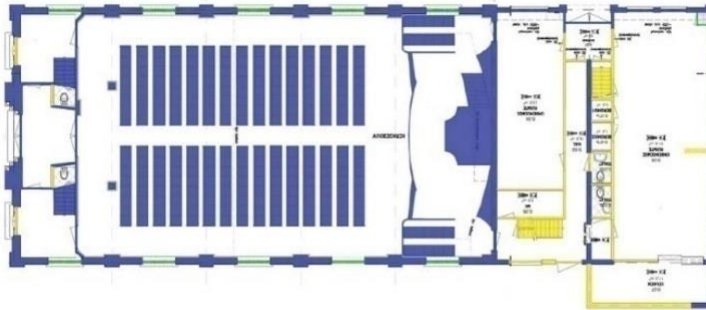
Cultuurhistorische waarden

- Algemeen historisch
- Ensemble/stedebouwkundig
- Architectuurhistorisch
- Bouwhistorisch
- Gebruikshistorisch

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Waardestelling

Waardestellingstekening

kleurcodering en niveau cultuurwaardenstelling

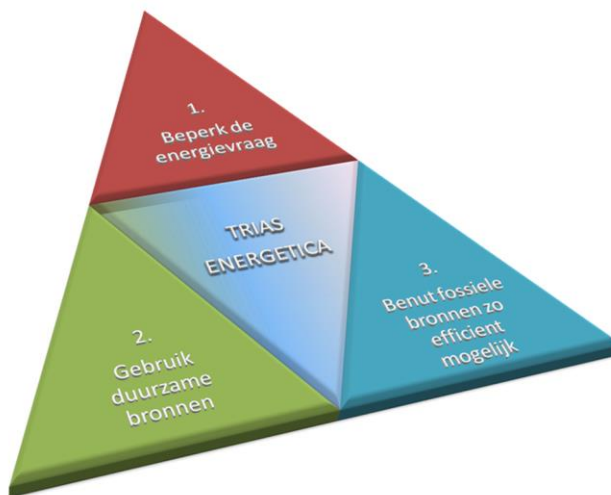
■ hoog	■ positief	■ indifferent
--------	------------	---------------

[Bron: Evert-Jan Nusselder]

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

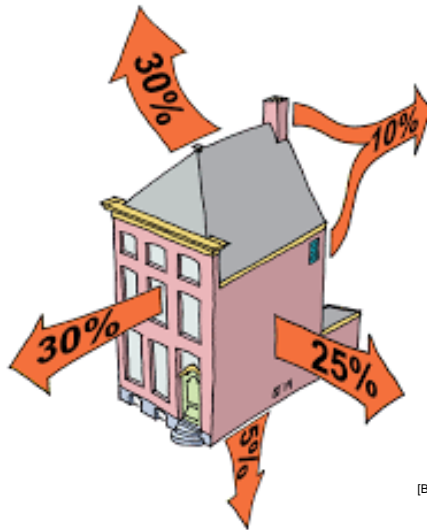
Energiebesparing

Trias energetica

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

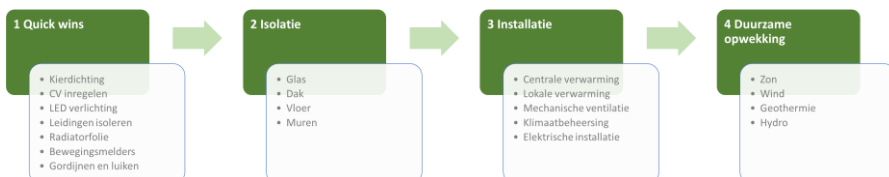
Warmteverlies

[Bron: Evert-Jan Nusselder]

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Inventariseren maatregelen

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

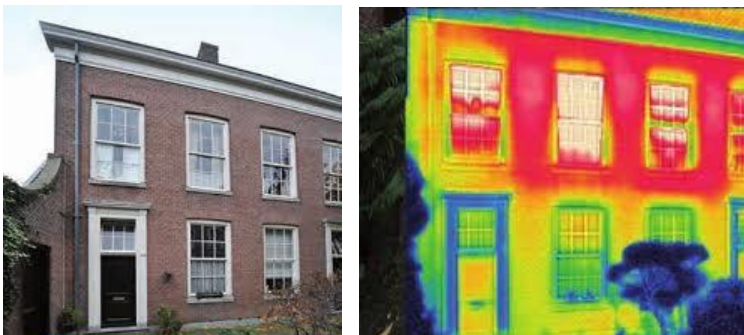
Onderzoek haalbare maatregelen

[Bron: Evert-Jan Nusselder]

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Onderzoek haalbare maatregelen

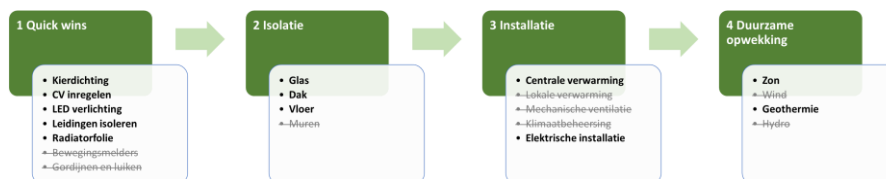
[Bron: Evert-Jan Nusselder]

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Onderzoek haalbare maatregelen

Maatregeloverzicht

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Maatregelpakketten

Maatregelpakket	Label	Energiebesparing		Kostenbesparing	Investering	TVT
		Gas	Elektra			
0 Nulmeting bestaande toestand	G	-	-	-	-	-
1 Achterzetglas	E	25%	-	€ 5.800	€ 98.000	17
2 Achterzetglas Gewelfisolatie	D	44%	-	€ 12.400	€ 176.000	14
3 Achterzetglas Gewelfisolatie Vloerverwarming	D	53%	-	€ 16.200	€ 296.000	18
4 Achterzetglas Gewelfisolatie Vloerverwarming LED-verlichting	C	53%	21%	€ 19.200	€ 326.000	17
5 Achterzetglas Gewelfisolatie Vloerverwarming LED-verlichting Zonnepanelen op platte daken omgeving	B	53%	100%	€ 30.500	€ 633.000	21

[Bron: Evert-Jan Nusselder]

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Verduurzaming: waar begin ik ?

... bij de waardestelling van uw monument !

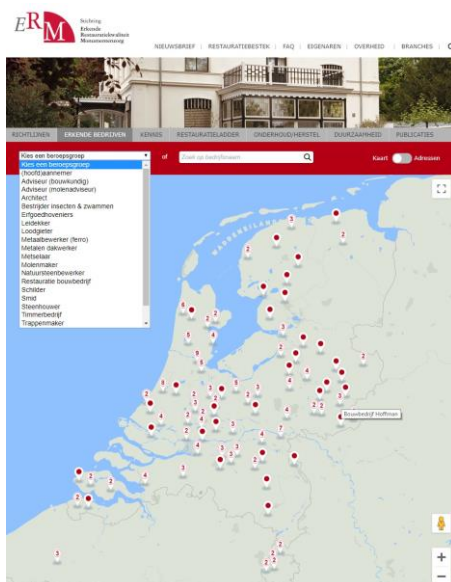
Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Verduurzaming: waar begin ik aan ?

... aan een uitdagende zoektocht naar de specifieke mogelijkheden en beperkingen van uw monument ....

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Verduurzaming: waar begin ik aan ?

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Waaier verduurzaming

Samenwerken aan restauratiekwaliteit

Bronvermelding

Met dank aan Evert-Jan Nusselder voor de afbeeldingen van
sheet 6, 11, 13, 15, 16, 18.

Samenwerken aan restauratiekwaliteit